

International Migration: The human face of globalisation

Summary in Greek

Διεθνής Μετανάστευση: Το ανθρώπινο πρόσωπο της παγκοσμιοποίησης

Περίληψη στα ελληνικά

- Αντλώντας από τη μοναδική εμπειρογνομosύνη του ΟΟΣΑ το βιβλίο αυτό προχωρά πέρα από τη ρητορεία για να εξετάσει την πραγματικότητα της διεθνούς μετανάστευσης σήμερα. Από πού έρχονται και πού πηγαίνουν οι μετανάστες; Πώς οι κυβερνήσεις διαχειρίζονται τη μετανάστευση; Ποιες είναι οι επιδόσεις των μεταναστών στους τομείς της εκπαίδευσης και της εργασίας; Και, τέλος, η μετανάστευση βοηθά ή παρακωλύει την ανάπτυξη των αναπτυσσόμενων χωρών;
- Περίπου 190 εκατομμύρια άνθρωποι στον κόσμο ζουν σε διαφορετική χώρα από αυτή στην οποία γεννήθηκαν. Οι μετανάστες αυτοί φέρνουν ενέργεια, επιχειρηματικότητα και νέες ιδέες στις κοινωνίες μας. Υπάρχουν όμως και αρνητικές πλευρές: νέοι μετανάστες που αποτυγχάνουν στο σχολείο, ενήλικες που δε βρίσκουν εργασία και, φυσικά, η έλλειψη ρύθμισης της μετανάστευσης. Οι εν λόγω προκλήσεις μπορούν να μετατρέψουν το θέμα της μετανάστευσης σε πολιτικό «αλεξικέραυνο» καθώς και σε αντικείμενο οργισμένων συζητήσεων.

Λίγα θέματα πυροδοτούν αντιπαραθέσεις όσο η διεθνής μετανάστευση, εν μέρει επειδή θίγει πολλά άλλα ζητήματα που σχετίζονται με την οικονομία, τη δημογραφία, την πολιτική, την εθνική ασφάλεια, τον πολιτισμό, τη γλώσσα κι ακόμα και τη θρησκεία. Ο συνδυασμός αυτός δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο την ήδη πολύπλοκη διαδικασία χάραξης πολιτικών οι οποίες μεγιστοποιούν τα οφέλη από τη μετανάστευση για τις χώρες εγκατάστασης των μεταναστών, για τις χώρες που αφήνουν πίσω τους αλλά και για τους ίδιους τους μετανάστες.

Εντούτοις, η υπερπήδηση αυτών των δυσκολιών είναι ουσιαστικής σημασίας, κυρίως επειδή η μετανάστευση είναι μία σταθερά της ανθρώπινης ιστορίας: οι άνθρωποι αναζητούσαν πάντα, και θα συνεχίσουν να αναζητούν, νέες και καλύτερες πατρίδες. Επιπλέον, πολλές χώρες θα χρειαστεί να συνεχίσουν να προσελκύουν μετανάστες κατά τα επόμενα χρόνια, καθώς προσπαθούν να αντεπεξέρθουν στη γήρανση του πληθυσμού και επιδιώκουν να καλύψουν τα κενά στο εργατικό δυναμικό τους. Και οι χώρες στις οποίες ζουν ήδη μεγάλες κοινότητες μεταναστών θα χρειαστεί επίσης να βρουν τρόπους να βελτιώσουν τις επιδόσεις των μεταναστών σε τομείς όπως η εκπαίδευση και η απασχόληση. Όλα αυτά αποτελούν ιδιαίτερη πρόκληση για τις χώρες του ΟΟΣΑ δεδομένου ότι από τα μέσα της δεκαετίας του '70 το ποσοστό των μεταναστών στον πληθυσμό τους σχεδόν διπλασιάστηκε φτάνοντας περίπου στο 8,3%. Αντίθετα, το ποσοστό αυτό είναι πολύ πιο χαμηλό στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες.

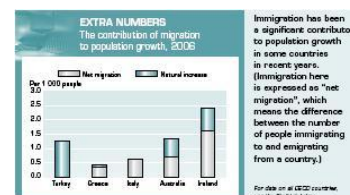
Αριθμοί και τάσεις

Μόλις κάτω από το 3% του παγκόσμιου πληθυσμού, δηλαδή περίπου 190 εκατομμύρια άνθρωποι, ζει σε διαφορετική χώρα από αυτή στην οποία γεννήθηκε. Το ποσοστό αυτό ίσως να φαντάζει μικρό, όμως καθώς οι μετανάστες τείνουν να μεταβαίνουν σε σχετικά λίγους προορισμούς, πιθανόν να αντιπροσωπεύουν αρκετά μεγάλες μερίδες του πληθυσμού στο εσωτερικό κάθε επιμέρους χώρας. Στη ζώνη του ΟΟΣΑ οι μετανάστες υπερβαίνουν το 23% του πληθυσμού στην Αυστραλία και την Ελβετία, όμως ο αριθμός τους ανέρχεται σχεδόν μόλις στο 3% στη Φινλανδία και την Ουγγαρία.

Γενικά, η μετανάστευση είναι η ιστορία της μετακίνησης των ανθρώπων σε χώρες που είναι σχετικά πλουσιότερες (αλλά όχι απαραίτητα «πλούσιες») σε σύγκριση με τις δικές τους. Τούτο σημαίνει ότι οι άνθρωποι δε μετακινούνται μόνο από τις αναπτυσσόμενες προς τις αναπτυγμένες χώρες, αλλά επίσης σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών. Εάν ονομάσουμε τον

Επιπλέον αριθμοί

Η συμβολή της μετανάστευσης

αναπτυγμένο κόσμο «βορρά» και τον αναπτυσσόμενο «νότο», μπορούμε να πούμε ότι περίπου το ένα τρίτο των μεταναστών στον κόσμο ταξιδεύει από το βορρά προς το βορρά, άλλο ένα τρίτο από το νότο προς το βορρά και το τελευταίο ένα τρίτο από το νότο προς το νότο.

Διαχείριση της μετανάστευσης

Η φύση της μετανάστευσης διαφέρει πάρα πολύ από χώρα σε χώρα. Σε μερικές, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Γαλλία, η πλειονότητα των νόμιμων μεταναστών αποδημούν για οικογενειακούς λόγους – είτε για να σμίξουν με στενούς συγγενείς που ήδη διαμένουν στις χώρες αυτές είτε για να ξεκινήσουν έγγαμο βίο. Σε άλλες, όπως η Ελβετία, οι περισσότεροι μετανάστες ταξιδεύουν επειδή έχουν το δικαίωμα να εργαστούν και να ζήσουν στη χώρα αυτή. Υπάρχουν και άλλες διαφορές. Στις παραδοσιακές «χώρες εγκατάστασης», όπως η Αυστραλία, ο Καναδάς κι οι ΗΠΑ, οι περισσότεροι μετανάστες σχεδιάζουν να εγκατασταθούν μόνιμα. Αντίθετα, σε μια ζώνη ελεύθερης κυκλοφορίας μεταξύ πολλών κρατών όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση η μετανάστευση είναι πιο συχνά προσωρινή.

Όλοι αυτοί οι παράγοντες, καθώς και οι ανάγκες των χωρών για ειδικευμένο και ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό, επηρεάζουν τους τρόπους με τους οποίους οι κυβερνήσεις επιδιώκουν να διαχειριστούν τη μετανάστευση. Εντούτοις, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι μεγάλο μέρος της μετανάστευσης δεν ελέγχεται άμεσα από τις κυβερνήσεις. Σε πολλές περιπτώσεις τα άτομα έχουν ουσιαστικά το δικαίωμα να εγκατασταθούν στην αλλοδαπή ίσως επειδή η χώρα αναγνωρίζει το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης ή επειδή έχει δεσμευτεί να υποδεχτεί ορισμένο αριθμό αιτούντων άσυλο ή επειδή ανήκει σε ζώνη ελεύθερης κυκλοφορίας. Τέλος, υπάρχει και το φαινόμενο της παράτυπης - ή «παράνομης» - μετανάστευσης, ένα θέμα επίμαχο σε πολλές χώρες που έτεινε να καλλιεργεί αισθήματα αντιπάθειας ακόμη και για τη νόμιμη μετανάστευση.

Πράγματι, η ύπαρξη της άτυπης μετανάστευσης και η προφανής αποτυχία των μεταναστών να ενταχθούν επιτυχώς – ιδιαίτερα σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες – βοήθησαν να διαμορφωθεί πρόσφατα η τάση να δυσχεραίνεται η παραδοσιακή μετανάστευση, ιδιαίτερα η οικογενειακή μετανάστευση σε πολλές χώρες του ΟΟΣΑ. Νέα έμφαση επίσης προσδίδεται στην ενθάρρυνση των μεταναστών να διαχειριστούν οι ίδιοι πιο ενεργά την ένταξή τους. Τα μαθήματα γλώσσας και τα προγράμματα πληροφόρησης διαδίδονται ευρέως. Τα προγράμματα αυτά παρέχουν πρακτικές συμβουλές και περιγράφουν το διοικητικό σύστημα της χώρας, καθώς και τις απαραίτητες διατυπώσεις που πρέπει να διεκπεραιωθούν. Το μειονέκτημά τους είναι ότι όλο και πιο συχνά είναι πιθανό να ζητηθεί από τους μετανάστες να αποδείξουν ότι κατέχουν τη γνώση και τις ικανότητες που χρειάζονται για να πλοηγήσουν τη ζωή τους στις νέες τους πατρίδες. Παράλληλα, υπάρχουν μερικές ενδείξεις στροφής προς τις επονομαζόμενες

«προορατικές» μεταναστευτικές πολιτικές που στοχεύουν στην ενθάρρυνση εξειδικευμένων μεταναστών να καλύψουν τα κενά στο εργατικό δυναμικό, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η πληροφορική, η ιατρική και η βιοϊατρική μηχανική.

Μετανάστευση και εκπαίδευση

Η εκπαίδευση διαδραματίζει βασικό ρόλο βοηθώντας τους νέους μετανάστες να επιτύχουν στη ζωή τους στις νέες τους πατρίδες. Τους βοηθά να μάθουν την τοπική γλώσσα και τους εφοδιάζει με μερικές από τις δεξιότητες και τις ικανότητες που θα χρειαστούν σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Τους παρέχει επίσης κοινωνικές και πολιτισμικές γέφυρες με τις ημεδαπές κοινότητες. Εντούτοις, ο βαθμός στον οποίο η εκπαίδευση θα πρέπει να προάγει την πολιτισμική «ένταξη» των νέων μεταναστών αποτελεί επίμαχο θέμα σε πολλές χώρες καθώς και αντικείμενο παθιασμένων συζητήσεων.

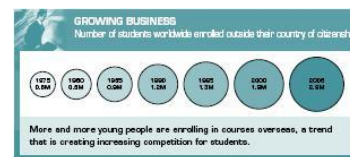
Σε επίπεδο παιδείας, ποιες είναι οι επιδόσεις των νέων μεταναστών; Το πρόγραμμα PISA του ΟΟΣΑ για την αξιολόγηση των μαθητών παρέχει μερικά ενδιαφέροντα στοιχεία. Σε τρεις από τις παραδοσιακές χώρες εγκατάστασης (Αυστραλία, Καναδάς και Νέα Ζηλανδία) οι επιδόσεις των μεταναστών μαθητών ήταν εξίσου καλές με αυτές των ημεδαπών μαθητών σύμφωνα με τις αξιολογήσεις του PISA 2006. Σε ορισμένες άλλες χώρες, ιδιαίτερα στην Αυστρία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, τη Γερμανία, τη Δανία, τις Κάτω Χώρες και τη Σουηδία, οι επιδόσεις τους ήταν αισθητά χαμηλότερες. Στη Δανία μόνο το 1% περίπου της δεύτερης γενιάς μεταναστών άριστευσε, έναντι του 7% των ημεδαπών.

Ποιοι παράγοντες εξηγούν αυτές τις διαφορές; Πριν να δοθεί απάντηση, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι αριθμοί αυτοί αντιπροσωπεύουν μέσους όρους. Όπως τα παιδιά των ημεδαπών έτσι και τα παιδιά των μεταναστών αποτελούν ένα ανομοιογενές σύνολο, κι ακόμα και σε χώρες όπου η μέση βαθμολογία τους είναι χαμηλή υπάρχουν πολλοί νέοι μετανάστες που έχουν καλές επιδόσεις. Σαν ομάδα η επίδοση των παιδιών των μεταναστών καθορίζεται από το οικογενειακό τους υπόβαθρο, τις γλωσσικές τους ικανότητες και τη δυνατότητα του τοπικού εκπαιδευτικού συστήματος να στηρίξει μη ημεδαπούς μαθητές. Οι πολιτικές εισδοχής των χωρών στις οποίες εγκαθίστανται είναι επίσης σημαντικές. Στις χώρες όπου η εισδοχή των μεταναστών βασίζεται περισσότερο σε συστήματα επιλογής, όπως στην Αυστραλία, οι μετανάστες συνήθως είναι πιο μορφωμένοι και σε καλύτερη οικονομική κατάσταση από ό,τι σε άλλες χώρες κι αυτό συχνά αντικατοπτρίζεται στις καλύτερες εκπαιδευτικές επιδόσεις των παιδιών τους.

Τι μπορούν να κάνουν τα εκπαιδευτικά συστήματα για να βοηθήσουν τους νέους μετανάστες να αναπτύξουν πλήρως τις δυνατότητές τους; Οι προσπάθειες μπορούν να ξεκινήσουν νωρίς κατά την προσχολική φροντίδα και εκπαίδευση που μπορούν να

Μια αναπτυσσόμενη επιχειρηματική δραστηριότητα

Αριθμός μαθητών παγκοσμίως
εγγεγραμμένων εκτός της
χώρας υπηκοότητας

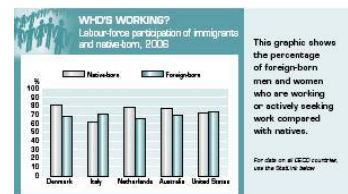
αξιοποιήσουν τη μοναδική ικανότητα εκμάθησης γλώσσας των μικρών παιδιών για να τους προσφέρουν ένα πλεονέκτημα στην κατάκτηση της τοπικής γλώσσας. Οι παιδικόι σταθμοί που συνδυάζουν την εκπαίδευση με τη φροντίδα μπορούν να επιφέρουν επίσης σημαντικά οφέλη για τα πολύ μικρά παιδιά των φτωχότερων οικογενειών σε κρίσιμο στάδιο της ανάπτυξής τους.

Αργότερα, τα σχολεία μπορούν να στηρίζουν τους νέους μετανάστες μέσω ειδικών προπαρασκευαστικών τάξεων, αν κι ακόμα βρίσκεται υπό συζήτηση ποια θα είναι η διάρκειά τους προτού τα παιδιά ενσωματωθούν στο κανονικό σχολείο. Παρομοίως, μολονότι όλοι συμφωνούν για την ωφελιμότητα της προώθησης της γρήγορης εκμάθησης της τοπικής γλώσσας από τους νέους μετανάστες, οι γνώμες δίστανται όσον αφορά τον τρόπο που αυτό πρέπει να γίνει. Για παράδειγμα, σε μερικές χώρες τα παιδιά μεταναστών ακολουθούν ενδεχομένως ένα σχετικά σύντομο και ξεχωριστό εντατικό πρόγραμμα εκμάθησης της γλώσσας πριν να μετεγγραφούν στα κοινά σχολεία. Σε άλλες φοιτούν ενδεχομένως σε κανονικές τάξεις και παράλληλα παρακολουθούν επιπρόσθετα μαθήματα γλώσσας.

Μαζί με την εκπαίδευση των μεταναστών αξίζει να εξετάσουμε το αυξανόμενο φαινόμενο της μετανάστευσης για εκπαίδευση. Από τα μέσα της δεκαετίας του '70 ο αριθμός των μαθητών που εγγράφηκαν σε εκπαιδευτικά ιδρύματα εκτός της πατρίδας τους υπερτετραπλασιάστηκε ξεπερνώντας τα 2,7 εκατομμύρια. Οι κυβερνήσεις και τα κολέγια σε πολλές χώρες θα ήθελαν να δουν ακόμα μεγαλύτερη αύξηση του αριθμού αυτού. Για ποιο λόγο; Πρώτον, γιατί η προσφορά θέσεων σε αλλοδαπούς μαθητές μπορεί να βοηθήσει στην προώθηση της διεθνούς αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των χωρών και μεταξύ των σημερινών όλο και πιο πολυπολιτισμικών κοινωνιών. Δεύτερον, γιατί οι διεθνείς μαθητές σημαίνουν μεγάλα κέρδη. Τρίτον, γιατί η φοίτηση στην αλλοδαπή ίσως να είναι το πρώτο βήμα για την πιο μακροχρόνια παραμονή στη φιλοξενούσα χώρα, που μακροπρόθεσμα μπορεί να διαδραματίσει ρόλο στην ικανοποίηση των αναγκών σε ειδικευμένους μετανάστες.

Ποιος εργάζεται;

Συμμετοχή μεταναστών και ημεδαπών στο εργατικό δυναμικό, 2006

Μετανάστευση και εργασία

Γενικά, οι κυβερνήσεις θέλουν να κάνουν τους μετανάστες να εργαστούν. Μερικές φορές αυτό οφείλεται σε οικονομικές ανάγκες. Για παράδειγμα, μερικοί τομείς της οικονομίας, όπως τα ξενοδοχεία, τα εστιατόρια και η γεωργία, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την εργασία των μεταναστών. Όμως υπάρχουν επίσης οφέλη για τους μετανάστες. Η ενθάρρυνσή τους να εργαστούν μπορεί να μειώσει τις πιθανότητες να εγκλωβιστούν οι ίδιοι και οι οικογένειες τους στη φτώχεια και μπορεί να τους βοηθήσει να δημιουργήσουν κοινωνικούς και κοινοτικούς δεσμούς.

Ποιες είναι οι επιδόσεις των μεταναστών στην αγορά εργασίας; Από πλευράς ποσοστού απασχόλησης, κατά τα χρόνια πριν την ύφεση

του 2008 οι μετανάστες τα πήγαιναν σχεδόν εξίσου καλά, και μερικές φορές καλύτερα, από ό,τι οι ημεδαποί περίπου στις μισές από τις 24 χώρες για τις οποίες ο ΟΟΣΑ διαθέτει αξιόπιστα στοιχεία. Εντούτοις, σε πολλές άλλες χώρες ο ημεδαπός πληθυσμός ήταν πιο πιθανό να εργάζεται από ό,τι οι μετανάστες. (Η οικονομική ύφεση ενδεχομένως να επιδεινώσει τα προβλήματα αυτά, καθώς, όταν η οικονομική δραστηριότητα συρρικνώνεται, οι μετανάστες ιδιαίτερα διατρέχουν τον κίνδυνο να χάσουν την εργασία τους.)

Όμως είναι εξίσου σημαντικό να εξετάσουμε το είδος της εργασίας των μεταναστών. Σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι οι ημεδαποί οι μετανάστες διαθέτουν συχνά περισσότερα προσόντα από αυτά που απαιτεί η εργασία τους. Οι λόγοι για αυτό είναι πολλοί. Οι εργοδότες ενδέχεται να μην αναγνωρίζουν τα προσόντα που αποκτήθηκαν σε άλλη χώρα ή ίσως να μην μπορούν να εξακριβώσουν την ισοδυναμία των προσόντων αυτών με τους τοπικούς τίτλους σπουδών. Επίσης, οι μετανάστες πιθανόν να μη μιλούν την τοπική γλώσσα με επαρκή ευφράδεια και ίσως να μη διαθέτουν δεσμούς με την τοπική κοινότητα, γεγονός που μπορεί να τους εμποδίσει να βρουν τις κατάλληλες κενές θέσεις εργασίας. Δυστυχώς, οι διακρίσεις είναι επίσης ένα πρόβλημα, αν και σήμερα η άρνηση πρόσληψης λόγω εθνοτικής καταγωγής ή εθνικότητας είναι παράνομη πρακτική στην πλειονότητα των χωρών.

Όποιοι κι αν είναι οι λόγοι οι μετανάστες και οι οικονομίες των χωρών στις οποίες ζουν μπορούν να ωφεληθούν από τη διασφάλιση ότι οι μετανάστες είναι σε θέση να αξιοποιήσουν στο μέγιστο το ανθρώπινο κεφάλαιό τους. Για αυτό το λόγο οι κυβερνήσεις πολλών χωρών εισήγαγαν –με διαφορετικό βαθμό επιτυχίας– προγράμματα και πρωτοβουλίες προκειμένου να ενισχύσουν την απασχόληση των μεταναστών. Τούτα συμπεριλαμβάνουν προγράμματα γλωσσικής κατάρτισης, προγράμματα συμβουλευτικής αγωγής και ανάληψη δράσης για την αναγνώριση των τίτλων σπουδών που αποκτήθηκαν στην αλλοδαπή.

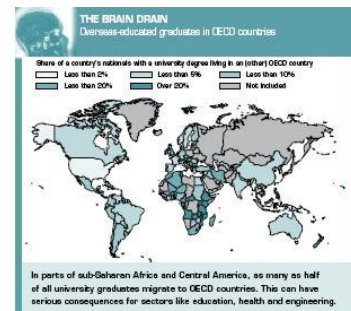
Μετανάστευση και ανάπτυξη

Το θέμα της επίδρασης των μεταναστών στις χώρες εγκατάστασής τους καλύπτεται εκτεταμένα, σε αντίθεση με την άλλη πλευρά του νομίσματος στην οποία δίνεται λιγότερη προσοχή: συγκεκριμένα, ποια είναι η επίδραση των μεταναστευτικών εκροών στις χώρες και τις οικονομίες που οι μετανάστες αφήνουν πίσω τους. Για τις χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου η μετανάστευση μπορεί να είναι ευλογία και κατάρα: ευλογία γιατί παρέχει εμβάσματα και επαφές με άλλες χώρες καθώς και εμπειρία· κατάρα γιατί παίρνει μαζί της τους εξυπνότερους και τους καλύτερους.

Ας εξετάσουμε πρώτα την αρνητική πλευρά. Η απώλεια άριστα ειδικευμένων επαγγελματιών και εργαζομένων – η επονομαζόμενη διαρροή επιστημονικού δυναμικού – θεωρείται συχνά ένας από τους κύριους κινδύνους της μετανάστευσης, ακόμα κι αν η εικόνα των

Λιαρροή επιστημονικού δυναμικού

Απόφοιτοι αλλοδαπής στις χώρες του ΟΟΣΑ

κινδύνων αυτών είναι μερικές φορές παραπλανητική. Πράγματι, μπορούν να προβληθούν επιχειρήματα για μερικές ωφέλειες κυρίως σε περιπτώσεις όπου οι μετανάστες επιστρέφουν και φέρνουν στις πατρίδες τους νέες δεξιότητες. Παρόλα αυτά, σε τομείς όπως η υγειονομική περίθαλψη ιδιαίτερα η απώλεια καταρτισμένου προσωπικού από τις αναπτυσσόμενες χώρες είναι ανησυχητική, ακόμα κι αν τούτο είναι μόνο μια πτυχή των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι εν λόγω χώρες στον τομέα αυτόν.

Από θετικής πλευράς, τα εμβάσματα είναι σημαντική πηγή εσόδων από το εξωτερικό για πολλές αναπτυσσόμενες χώρες. Το 2007, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας, η αξία των εμβασμάτων προς τις αναπτυσσόμενες χώρες ανερχόταν σε τουλάχιστον 240 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ (όμως, καθώς πολλά από τα χρήματα που στέλνουν οι μετανάστες στις πατρίδες τους διοχετεύονται μέσω άτυπων διαύλων, ο πραγματικός αριθμός είναι σχεδόν σίγουρα μεγαλύτερος). Ενώ αυτός ο εικονικός αριθμός αναμένεται να μειωθεί λόγω της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης, τα εμβάσματα ενδεχομένως να συνεχίσουν να ασκούν σημαντική επίδραση στις αναπτυσσόμενες χώρες ως προς τη μείωση της φτώχειας, ακόμη κι αν ο ρόλος που διαδραματίζουν στην ενίσχυση της οικονομικής μεγέθυνσης είναι λιγότερο σαφής.

Η περίληψη αυτή περιέχει **StatLinks** που επιτρέπουν τη δημιουργία αρχείων τύπου Excel™ από το έντυπο κείμενο!

Επισκεφτείτε τη διεύθυνση **www.oecd.org/insights**

© OECD 2009

Η περίληψη αυτή δεν αποτελεί επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ.

Η αναπαραγωγή της περίληψης αυτής επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι παρατίθεται το δικαίωμα αποκλειστικής εκμετάλλευσης του ΟΟΣΑ, καθώς και ο τίτλος της πρωτότυπης έκδοσης.

Οι Πολύγλωσσες Περιλήψεις είναι μεταφρασμένα αποσπάσματα των δημοσιευμάτων του ΟΟΣΑ που εκδόθηκαν αρχικά στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα.

Διατίθενται δωρεάν στο Ηλεκτρονικό Βιβλιοπωλείο του ΟΟΣΑ www.oecd.org/bookshop/

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Τμήμα Δικαιωμάτων και Μεταφράσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Υποθέσεων και Επικοινωνιών του ΟΟΣΑ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση: rights@oecd.org ή μέσω φαξ: +33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Επισκεφτείτε τον ηλεκτρονικό μας κόμβο www.oecd.org/rights/

